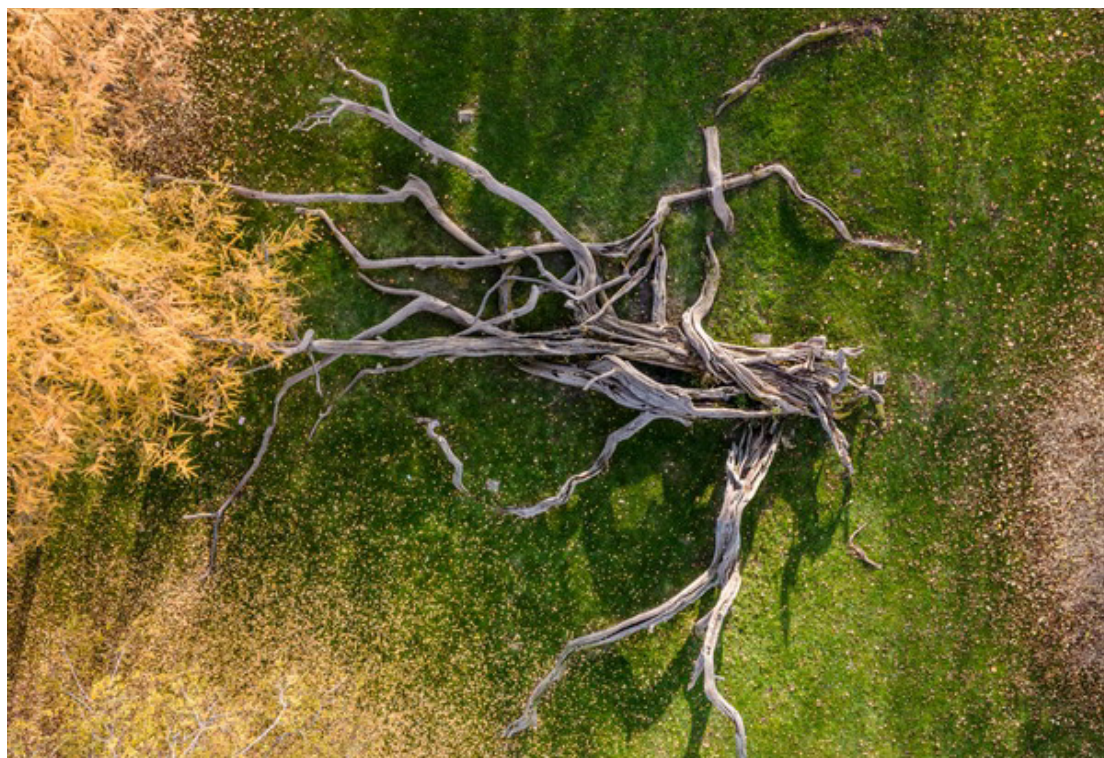

Perivoj Zrinski

news

PONEDJELJAK 28. VELJAČE 2022. BROJ 7.

GLASILO MEĐIMURSKE PRIRODE - JAVNE USTANOVE ZA ZAŠTITU PRIRODE

Perivoj Zrinski - foto studeni 2021. (autor: Davorin Mance)

UVODNIK

Iako spomenici parkovne arhitekture nisu obuhvaćeni međunarodnom klasifikacijom zaštićenih područja prirode (IUCN), Perivoj Zrinski ipak je zaštićen prema hrvatskom Zakonu o zaštiti prirode od rujna 1975. godine. Kako je Perivoj mnogima pri srcu, a svojom pozicijom i značajem pak u fokusu javnosti, radi lakšeg protoka točnih informacija objavljujemo ovo glasilo kao digitalni (PDF) dvotjednik.

Sve informacije i činjenice iznesene u Glasilu su točne, provjerene i nedvojbene, te ne ostavljaju mogućnost bilo kakvih prijevora ili krivih interpretacija. Za neinformirane, ali demokratski slobodne interpretacije služe društvene mreže.

Glasilo ne izlazi u sklopu bilo kojeg projekta, već kao dio redovne misije Međimurske prirode – Javne ustanove za zaštitu prirode.

U Perivoju uskoro i uređaji za mjerenje vrijednosti kvalitete zraka

Projektom „Eco Bridge“ želi se povećati svjesnost građana o važnosti zaštite prirode i biološke raznolikosti, ističe Toni Fažon

Kad se spomene ime Toni Fažon prva asocijacija usmjerena je na čakovečku likovnu scenu i njegov hobi u domeni likovnog stvaralaštva i promicanja likovne kulture. Predsjednik je Likovnog udruženja Čakovca i voditelj škole crtanja i slikanja „Artelje“. S prvim danom 2020. godine prihvatio se novog izazova u poslovnoj karijeri i postao voditelj projekta „Eco Bridge“.

- „Eco Bridge“ je za mene osobno velik izazov. Po struci sam ekonomist i poznajem zahtjevnost rada s brojkama. A voditi projekt znači pratiti njegovu realizaciju, indikatore i pokazatelje koje prema projektu treba provesti, pripremati izvješća i niz drugih administrativnih poslova. Zadovoljan sam dosadašnjom realizacijom projekta „Eco Bridge“. Sve što je planirano pravovremeno će se odraditi. Trebalo je najprije provesti radnje oko javne nabave, dokumentacije i sl., a sad je aktualna realizacija na terenu.

** Nekoliko riječi o projektu i što se njime želi postići?*

- Obnovu Perivoja Zrinski treba nastaviti i nakon projekta „Eco Bridge“ jer je to tek prva faza revitalizacije čakovečkog parka. Kroz provedbu ovog projekta mnogo se komuniciralo sa stručnjacima i javnošću, tako da se dobio cjelokupan uvid u mišljenje struke i građana. Trebalo je što je moguće više usuglasiti ta dva stajališta, a sve za dobrobit obnove Perivoja, pojašnjava Fažon

- U rujnu 2020. godine Grad Čakovec je kao vodeći partner potpisao Ugovor o provedbi projekta „Eco Bridge“ „Restoration of ecological diversity in the border area of Međimurje and Zala County“. Projekt se provodi u sklopu Interreg V-A programa prekogranične suradnje Mađarska-Hrvatska 2014.-2020, a osim Grada partneri na projektu su mađarski grad Letenye, Međimurska županija, Park prirode Balaton te Javna ustanova za zaštitu prirode Međimurska priroda. Ukupna vrijednost projekta je 1.372.557,10 eura, udio Grada Čakovca je 299.723,70 eura. Sredstva Europske unije iznose 85 %, dok će ostatak osigurati Grad. Provedba projekta će završiti u rujnu ove godine. Ideja projekta temelji se na činjenici da Mađarska i Hrvatska dijele prirodna bogatstva koja se nalaze između granica njihovih zemalja i povezana su s rijekama Murom i Dravom. U našem projektu fokusiramo se na pitanja koja se tiču stabilnosti lokalnih ekosustava i krajolika, staništa za autohtone vrste, točnije ptica, i štete od invazivnih vrsta. Glavni cilj projekta je poboljšanje ekološkog

statusa prirodnih staništa u pograničnom području i u urbanim ekosustavima (Čakovec, Letenye) Međimurske i Zala županije. Postoje i specifični ciljevi projekta kao što su istražiti i uspostaviti sustav praćenja kako bi se osigurali preduvjeti za povećanje broja staništa za ptice, podizanje svijesti o zaštiti prirode i promicanje odgovornog upravljanja prirodnim lokalitetima.

**Kad vremenski uvjeti dozvole
posadit će se
preko 8 tisuća sadnica trajnica.**

Prva faza obnove

** Što su tvoji najvažniji zadaci u provedbi projekta?*

- Ovaj projekt uključuje nekoliko grupa aktivnosti. Prva je administracija i upravljanje projektom što je kompleksna zadaća jer treba uskladiti i pratiti aktivnosti svih pet partnera u projektu. To uključuje, nadgledanje i praćenje pilot akcija koje obuhvaćaju aktivnosti Grada Čakovca, Međimurske županije i grada Letenya. U Gradu Čakovcu to su „Prva faza revitalizacije Perivoja Zrinski“, od strane Međimurske županije imamo izgradnju „Parka znanja“ u sklopu TIC-a u nekadašnjoj vojarni i izgradnja Centra za posjetitelje i mali arboretum u Letenyu. Tu su i istraživanja utjecaja na bioraznolikost u pograničnom području Međimurja i županije Zala te podizanje ekološke svijesti koja provode JU Međimurska priroda i nacionalni Park Balaton. I naravno informiranje i promidžba cijelog projekta. Svi partneri uključeni u navedene aktivnosti su odgovorni za svoje aktivnosti da se one provode prema planu provedbe projekta.

Napomenuo bih da se od ovog projekta očekuje izrada akcijskog plana za osiguranje preduvjeta za doprinos očuvanju staništa ptica. Zatim da se potakne biološka raznolikost i povećanje kvalitete prirodnih staništa kroz ulaganja kao što su u Čakovcu i Letenyu, te ono najvažnije da stvori pozitivan stav i poveća svijest o važnosti zaštite prirode i važnosti biološke raznolikosti. Naravno tu je i vođenje projekta koji se tiče samog Grada Čakovca odnosno „Prve faze revitalizacije Perivoja Zrinski.“

** Koje aktivnosti su trenutno aktualne i što slijedi ovog proljeća?*

- Trenutne aktivnosti revitalizacije središnjeg čakovečkog parka uključuju zamjenu i sadnju drveća i grmlja te obnovu dijela infrastrukture. Podsjećam, ovim se projektom provodi „Prva faza obnove Perivoja Zrinski“, a nakon nje slijede daljnje faze revitalizacije. Prema projektu „Eco Bridge“ u koji je uključena obnova Perivoja Zrinski predviđeno je uklanjanje stabla i grmlja čije je zdravstveno stanje loše. Naime, stara i bolesna stabala osobito krošnje koje imaju suhe grane sve više postaju potencijalna opasnost za posjetitelje ili prolaznike kroz Perivoj. Privedeno je kraju uklanjanje takvih stabala i grmova. Završena je sadnja stabla starosti od 4 do 6 godina. Preostalo je još za posaditi oko 20 % grmlja. Kad vremenski uvjeti dozvole posadit će se ostatak i preko 8 tisuća sadnica trajnica. Samim projektom predviđena je zamjena i obnova dotrajalih klupica za sjedenje, njih 67, te će se postaviti 34 novih koševa za smeće. U planu je i uređenje pješačkih staza u Perivoju Zrinski. Instalirat će se i mjerni uređaji za mjerenje vrijednosti kvalitete zraka te će posjetitelji središta grada u svakom trenutka moći očitati sve vrijednosti koje će biti mjerene. Građani i posjetitelji će istim informacijama moći pristupiti putem web stranice Grada Čakovca.

Kontrola i suradnja

** Koji su najveći izazovi s kojim se susrećeš na terenu pri izvedbi projekta?*

- Najviše sam fokusiran na administrativnu komponentu cijelog projekta jer je jako bitno da sve što se radi bude u skladu s našim zakonima i normama, a naravno da sve bude usklađeno s EU regulativama. Sve što se radi prolazi dvije razine kontrole a to su kao prva razina Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije koje pregledava izvještaj na razini projektnog partnera. Nakon što je tu izvještaj odobren tada se radi zajednički izvještaj na razini projekta koji se šalje na pregled i potvrdu u Budimpeštu gdje se nalazi HUHR JS (Interreg V-A Hungary-Croatia Co-operation Programme 2014-2020 Joint Secretariat (JS)). Nakon njihove konačne potvrde slijedi ono što je dosta važno u tom projektu a to je sufinanciranje sredstava za provedbu projekta. Na samom terenu uvijek se događa nešto novo i nešto što te iznenadi. Većinom se radi o tome da treba pratiti rokove provedbe, a nekad i nije tako

na terenu pa nakon toga slijede različiti dogovori da se ispoštuju rokovi.

** Kakva je suradnja s ostalim partnerima projekta?*

- Suradnja je radi ove pandemijske situacije poremećena u smislu da se fizički ne možemo sresti, pogotovo s partnerima iz Mađarske. Srećom, mada to nije isto, kontaktiramo putem e-maila ili putem različitih Internet video konferencija, tako da su ti kontakti prema dinamici projekta i češći ako je potrebno. U svakom slučaju najviše surađujem s partnerima iz Hrvatske pogotovo s Javnom ustanovom Međimurska priroda jer se tu zbog prirode poslova u Perivoju Zrinski pojavljuje najviše pitanja. S Međimurskom županijom je također jako dobra suradnja. Prošle godine u listopadu smo zajednički organizirali obilježavanje ECD (European Cooperation Day, Dan europske suradnje) gdje su uz podršku Međimurske prirode na Matulovu gruntu i u Perivoju Zrinski sudjelovali učenici Gospodarske škole Čakovec i djeca polaznici dječjeg vrtića Cipelica p.o. Vjeverica iz Čakovca.

** Kao voditelj projekta surađuješ i s članovima Suradničkog vijeća za zelene površine Grada Čakovca?*

- Na inicijativu gradonačelnice Ljerke Cividini formirano je Suradničko vijeće za zelene površine Grada Čakovca. Prilikom samog formiranja bio

sam uključen u rad kako bih predstavio sve što se tiče projekta „Eco Bridge“ a vezano je uz revitalizaciju Perivoja Zrinski. Suradnja je dignuta i na višu razinu tako da je prilikom svakog koordinacijskog sastanka nazočna i Renata Hrastić-Baksa kao stručna osoba koja ispred Suradničkog vijeća iznosi stavove, primjedbe i mišljenja a koji se tiču samih radova u Perivoju Zrinski. Zahvaljujući toj suradnji, značajno su se revidirale brojke oko uklanjanja stabala čime se uvažio glas građana.

Na kraju razgovora Fažon je spomenuo kako u fundusu Likovnog udruženja Čakovec postoji veliki broj slika upravo na temu Perivoja Zrinski koji je uvijek zahvalna inspiracija za likovno stvaralaštvo, a uvjeren je da će po završetku projekta „Eco Bridge“, Perivoj Zrinski biti još veće nadahnuće brojnim likovnim stvaraocima.

Perivoj će se opremiti urbanom opremom, a pri tome će se voditi briga o sinergiji s biljnim i životinjskim svijetom.

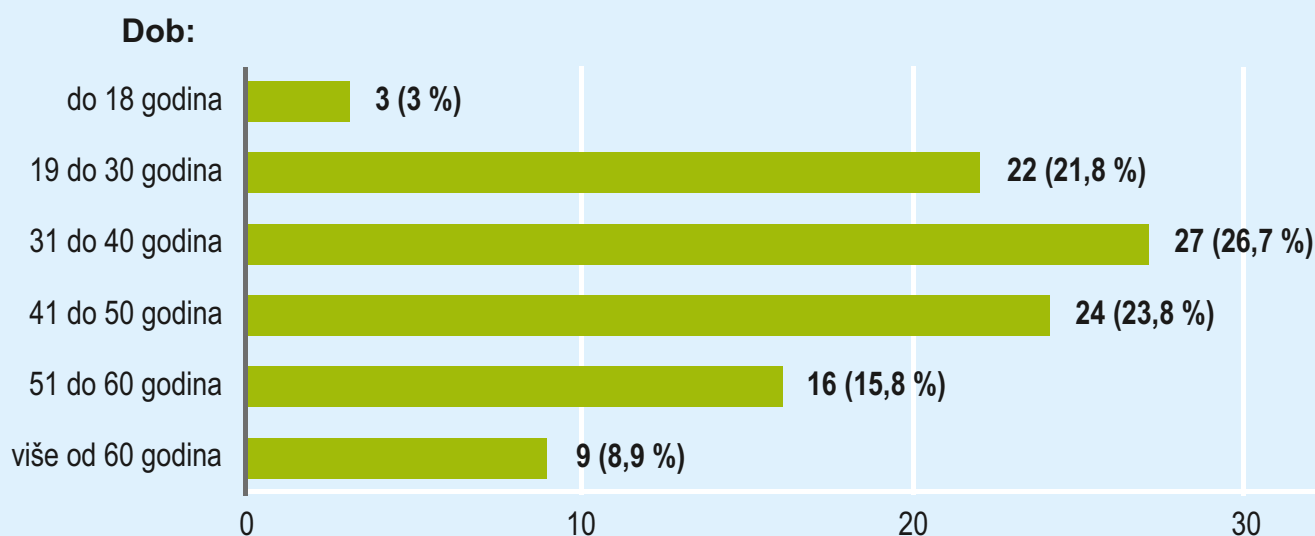
ŠTO GRAĐANI MISLE?

Predstavljamo rezultate ankete o poučnom sadržaju u Perivoju Zrinski

Sredinom siječnja u četvrtom izdanju glasila Perivoj Zrinski news objavljena je anketa na temu poučnog sadržaja u Perivoju. Svima zainteresiranima anketa je bila otvorena do 4. veljače 2022. godine. Ispitanici, njih čak stotinu i jedan, dalo je svoje mišljenje, a mi vam ga sažeto prenosimo u nastavku.

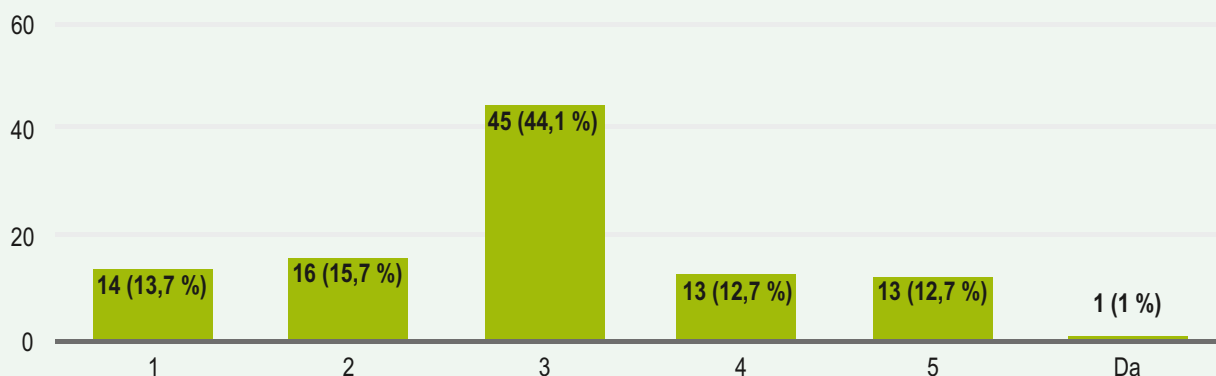
Najviše ispitanika bili su građani Grada Čakovca (63,4 %) zatim stanovnici okolnih naselja (23,8 %) te ostalo stanovnici Međimurske županije i izvan nje.

Ispitanici u dobi od 31 do 40 godina bili su najviše zainteresirani dati svoje mišljenje, a koliko su zadovoljni postojećim poučnim sadržajem prikazano je na grafici 2.

Grafika 1. Prikaz ispitanika prema dobi

Smatrate li da je postojeći poučni sadržaj primjeren korisnicima Perivoja Zrinski?
Napomena: na skali 1 znači "nije nimalo", 5 znači "jest u potpunosti".

Grafika 2. Mišljenje ispitanika koliko je primjeren sadržaj korisnicima Perivoja Zrinski

Na pitanje tko su prema njihovom mišljenju glavni korisnici Perivoja Zrinski odgovori su bili raznoliki. Ispitanici su ponudili sljedeće odgovore: građani Grada Čakovca, umirovljenici, učenici i studenti, šetači pasa, obitelji s djecom i turisti.

Većina ispitanika (74,5%) smatra da nedostaje interpretacijskog sadržaja, a njih 82,4% da nedostaje dodatnog sadržaja koji je interaktivan, poučan i primjeren za djecu osim dječjeg igrališta.

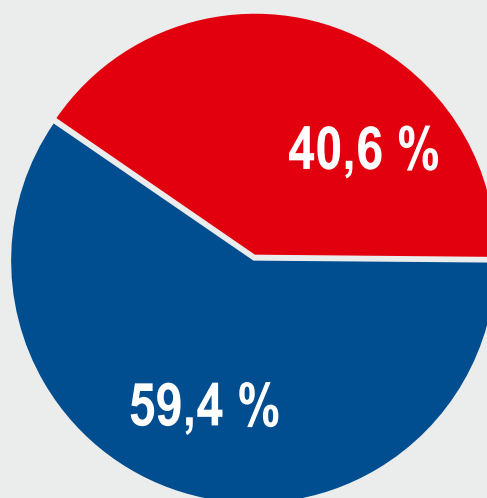
Na pitanje koje tematike treba biti poučni sadržaj ispitanici su bili priklonjeni šansu dati različitoj tematici (svega pomalo – 60,8%), dok su životinjski i biljni svijet, postanak Perivoja i kulturno-povijesni sadržaj označeni kao manje poželjni tematski sadržaj. Hrvatski i engleski jezik trebao bi se nalaziti na poučnom sadržaju (74,3%), dok bi samo hrvatskom jeziku prednost dalo 9,9% ispitanika. Podijeljeno je mišljenje oko mogućnosti istraživanja pomoću mobitela (Grafika 3). **Kućice za ptice, meteorološka stanica i oznake vrsta stabala nešto su što najviše nedostaje kao sadržaj u Perivoju prema odgovorima ispitanika.**

Odgovori će pomoći pri izradi dokumenta *Plan interpretacije za Perivoj Zrinski*. Dokument će poslužiti kao podloga za razvoj novog i nadogradnju postojećeg poučnog sadržaja koji se nalazi u Perivoju Zrinski.

Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u ispunjavanju ankete.

Poučni sadržaji trebali bi u većoj mjeri imati mogućnost detaljnijeg istraživanja pomoću mobitela! Primjerice pomoću QR kodova i sl.

- Slažem se! Potrebna je mogućnost daljnjeg istraživanja pomoću mobitela.
- Nema potrebe, previše nam je tehnike. Perivoj je mjesto za predah od mobitela.

Grafika 3. Mišljenje ispitanika oko korištenja mobitela u istraživanju poučnog sadržaja Perivoja Zrinski

Izvješće o radovima u Perivoju Zrinski

Odlaskom niskih temperatura i dolaskom toplijih dana nastavljeni su radovi u Perivoju Zrinski. U naredna tri mjeseca planira se završetak hortikulturnih i arborikulturnih radova.

Tijekom veljače završeni su radovi iskopa jama, sadnje drveća te prihrana plodnim tлом i kompostom. Dio radova bilo je potrebno ponoviti zbog ljudskog vandalizma, gdje je napravljena šteta na sadnicama drveća.

U ožujku se planira završiti s radovima uklanjanja stabala, sadnjom preostalog grmlja te započeti radovi sadnje zeljastih trajnica. Od građevinskih radova preostaje obnavljanje postojećih klupica, zamjena koševa za smeće

te izgradnja i obnova pješačkih staza i prilaznih puteva. Završni radovi očekuju se tijekom svibnja i lipnja koji uključuju sjetvu trave, čišćenje terena od ostataka građevinskog materijala i organskog otpada te fitosanitetska njega i zaštita.

Također postaviti će se deset mjernih uređaja koji će očitavati različite parametre: temperaturu, vlagu, tlak, količinu plinova CO₂ i NO₃ u sastavu zraka i ostalo. Uređaji će biti postavljeni diljem zelenih površina u gradu. Kako bi građani mogli očitati i pratiti navedene parametre mjernih uređaja bit će kreirana web aplikacija.

**Završni radovi očekuju se
tijekom svibnja i lipnja.**

Radovi iskopa jama, sadnje drveća te prihrana plodnim tлом i kompostom

Let iznad vraninog gnijezda

ECO BRIDGE

Dok se pojedinci s nostalgijom prisjećaju djetinjstva i igre „Leti, leti...“, s druge pak strane sve više je onih koji žele sa što više znanja determinirati koja je to ptičja vrsta proletjela ponad njihovih glava. Ili čiji se to ptičji pjev razaznaje iz obližnjeg šumarka? Što leti iznad vraninog gnijezda?

Promatranje ptica jedna je od rekreativnih aktivnosti u prirodi koja u svijetu već niz godina ima uzlazni trend popularnosti, a posljednjih godina sve više zaljubljenika za ovakav oblik provođenja slobodnog vremena ima i u Hrvatskoj. Dokaz tome je i nedavno održano ptičarenje na Marini Prelog u organizaciji Javne ustanove Međimurske prirode koje je pobudilo velik interes. Promatrati ptice uz stručnu pomoć došao je velik broj zainteresirane javnosti svih generacija već opremljene dalekozorima, vodičima za ptice i iskazanom željom za naučiti nešto novo o ptičjem svijetu. Jedna od aktivnosti aktualnog projekta „Eco Bridge“ jest upravo uspostava područja pogodnih za promatranje ptica te uspostavljanje sustava praćenja broja ptica. Stoga je unutar projekta „Eco Bridge“ nabavljena oprema za

promatranje ptica, a također je krajem siječnja započeo trening prepoznavanja ptica. Trening polazi dvadeset osoba, a edukacija je dosad održana na Ormoškom jezeru (na hrvatskoj strani), na Varaždinskom jezeru i Marini Prelog. Dio edukacije održan je i u Perivoju Zrinski. Trening provode ornitolozi Iva Šošćarić i Bolesław Jan Słocinski iz udruge BIOM.

O pticama Perivoja, a posebice o vranama gaćcima i sivim vranama može se više saznati u razgovoru s ornitologijom Šošćarić objavljenom u šestom broju glasila Perivoj Zrinski news (vidi na poveznici: <https://bit.ly/3LPYpsG>).

Polaznici će po završetku nastaviti suradnju s Javnom ustanovom Međimurska priroda tako da će sudjelovati u volonterskim akcijama promatranja ptica i dojavama vrsta. Provedene aktivnosti dio su nastojanja jačanje senzibiliteta lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja bioraznolikosti, kako u prirodi Međimurja općenito, tako i u urbanim sredinama kao što je gradski park odnosno Perivoj Zrinski.

Polaznici treninga za prepoznavanje ptica u Perivoju Zrinski (veljača, 2022.)

Bagrem u Perivoju - nikad službeno zaštićen

U arhivskoj građi nalazimo dokumente koji dokazuju da je već 1958. godine ulagan određeni napor za zaštitu poznate čakovečke gacije (bagrema), danas možda najpoznatijeg (mrtvog) stabla u čakovečkom Perivoju Zrinski, stabla koje i više desetljeća nakon biološke smrti izaziva prijepore i pitanja poput: *Što učiniti s gacijom?*

U fototeci Ministarstva kulture i medija nalazi se fotografija iz 1953. godine koja jasno pokazuje da je stablo gacije, zapravo bagrema (lat. *Robinia pseudoacacia*), te godine još bilo živuće i u stojećem (vertikalnom) položaju. Iako, na fotografiji je vidljivo da su grane bagrema već tada poduprte, o čemu se u dokumentima jasno piše. Godine 1958. zabilježeni su naponi na zaštiti bagrema u čakovečkom Perivoju. Ipak, tu nije riječ o formalnoj zakonskoj zaštiti nego o fizičkoj zaštiti stabla od njegova daljnjeg propadanja. Iako se u nekim dokumentima pogrešno spominje kao zaštićeni objekt, činjenica je da nad starim bagremom u čakovečkom Perivoju Zrinski nikad nije bila proglašena formalna zaštita.

To dokazuje i određena literatura u kojoj su pobrojana sva zaštićena pojedinačna stabla u Hrvatskoj, no čakovečki bagrem se nigdje izrijeком ne spominje kao zaštićeni. Doduše, u dokumentu od 8. travnja 1963. godine piše: *Pošto je pokrenut postupak radi stavljanja pod zaštitu bagrema u parku, to se ovime obavještavate da u skladu sa čl. 31 Zakona o zaštiti prirode ovaj objekt prirode uživa privremenu zaštitu dok se ne donese konačno rješenje o njegovoj zaštiti.*

Konačno rješenje nikad nije doneseno, vjerojatno iz razloga prevelikog stupnja oronulosti i biološke smrti starog bagrema.

Izvor fotografije:
Ministarstvo kulture i medija, Zbirka fotografske dokumentacije

U fototeci Ministarstva kulture i medija nalazi se fotografija iz 1953. godine koja jasno pokazuje da je stablo gacije, zapravo bagrema (lat. *Robinia pseudoacacia*), te godine još bilo živuće i u stojećem (vertikalnom) položaju.

Prepoznati ptice u našem parku može se
uz pomoć najbogatijeg i najpotpunijeg
priručnika za prepoznavanje ptica *Ptice Hrvatske i Europe*.

IMPRESSUM

Perivoj Zrinski news

Glasilo Međimurske prirode - Javne ustanove za zaštitu prirode, 2022.

Nakladnik: Međimurska priroda, Trg međimurske prirode 1, Križovec, 40315 Mursko Središće

e-mail: medjimurska.priroda@gmail.com, www.medjimurska-priroda.info

Uredništvo: Sara Srša, Velimir Bašek, Mihaela Mesarić, Zoran Šardi

Glavna urednica: Sara Srša; **Dizajner i novinar:** Roberta Radović

Napomena: Glasilo Perivoj Zrinski news nije dio projekta Eco Bridge.